

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 1. De Virtute Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

ARTICULUS IV.

De Pœnitentiæ Sacramento.

Dupliciter accipitur nomen Pœnitentiæ à Theologis, scilicet speciali (qualem aliqui dari de facto credunt) & pro Sacramento , denominatione à parte rei, quæ ad Sacramentum ad remittenda peccata institutum requiritur, desumpta. Priori modo si sumatur, ejus ratio quidem ex instituto ad secundam secundæ pertinet (cum sit species ad Religionis, vel ut alii volunt, Justitiæ, virtutem spectans) quia tamen S. Thomas de ea hoc loco ex instituto egit , ideo alii quoque Theologi Scholastici eum secuti hic eam explicant, & quidem ad hunc ordinem & distinctionem ante Sacramentum Pœnitentiæ, unde & in hoc articulo quid de utraque doceant Theologi Scholastici, diversis paragraphis breviter indicemus.

§. I.

De virtute Pœnitentiæ.

I. De hac quatuor præcipuè quæstiones moventur à Theologis, scilicet de Natura seu essentia Pœnitentiæ, de effectibus illius, de subjecto, de effectibus, & de necessitate, quibus eodem ordine hic agetur.

II. Q. 1. Quid de natura Pœnitentiæ doceant Theologi? sequentia ferè. 1. Pœnitentiæ prout ordinariè reperiuntur in Peccatoribus, quatuor actus involvere, quorum primus vocatur Odium seu detestatio peccati, & nihil aliud est, quam vitalis aversio ab eo, quod malū apparet. Secundus est dolor seu tristitia de peccato, quatenus in effectu saltem præsens est. Tertius est Retractatio peccati, quæ est, quàm irritatio seu destructio actus peccaminosi. Quartus tandem est propositum non amplius peccandi. Qui actus, etsi ordinariè interveniant in Pœnitentiæ Sacramento, Præpositus tamen hic a. 3. n. 21. putat, eam formaliter non esse in solo dolore; Suar. Bonac. & Tann. in sola detestatio- ne recto importata, & dolorem in obliquo connotante; Arriaga & Laym. utrumque formaliter & in re-

cto involuere voluit; explicitum tamen propositum non peccandi de reliquo non involuit, communissimè Theologi contra Sotum docent, teste Tannero q. 6. n. 16. unde Concilium Trident. dum contritionem requirit pro Sacramento Pœnitentiæ, expressè addit *cum proposito non peccandi de reliquo*, quod addere non fuisset necesse, si tale propositum simpliciter in actu pœnitentiæ involveretur. 2. Pœnitentiâ esse veram virtutem simpliciter, uti communiter cum Thomâ q. 85. a. 1. docent Theologi contra Cajetanum Durand. qui eam tantum secundum quid virtutem esse contendunt. 3. Eandem Pœnitentiâ juxta Alciusod. & Morinck & alios à virtute Religionis latius acceptâ; juxta Valent. Bellarm. Tann. & alios à virtute Justitiæ communitivâ, juxta Haunoldum à virtute Pacis cum Deo indistinctam esse realiter; juxta Lugonem tamen, Mendocum & alios R.R. Specialem virtutem ab omnibus aliis virtutibus distinctam esse, eò quòd honestum sit non perseverare in malo, sed mox resipiscere ab illo; hæc autem honestas profèqui ad nullam aliam virtutem, quàm Pœnitentiâ pertinet. 4. Objectum materiale Pœnitentiæ, juxta Tann. quidem n. 28. & Vasq. Val. aliosque ibidem cit. non solum esse peccatum, quatenus est offensâ DEI per divinam gratiam expiabilis, & aliquo modo compensabilis, sed etiam contrarium bonum, quod profèquitur, cum juxta communem Theologorum sententiâ ad eandem virtutem pertineat profèqui bonum, & malum eidem oppositum fugere; tamen Pœnitentiæ virtus specialis, & ab omnibus distincta dicatur, aut realiter quidem identificata, formaliter tamen diversa, rectius dici objectum materiale esse solam malitiam formalem propriam & præteritam, cum nemo de alio malo, aut etiam proprio, nisi præteritum sit, proprie pœnitere dicatur.

III. Q. 2. *Quid de speciebus Pœnitentiæ doceant Theologi?* Resp. sequentia præcipuè. Si Pœnitentiâ sit species virtus, non habere species distinctas, sed esse speciem generalem, cum ut sic unicam duntaxat habeat formalem honestatem, sub qua omne peccatum detestatur. 2. Si contritetur secundum motiva aliarum virtutum, à quibus

tur, cum juxta communiorem sententiam dividi in con-
 tritionem & Attritionem; seu perfectam Pœnitentiâ, quæ
 sola sufficit ad remissionem ejuscunque peccati; & imperfe-
 ctam, quæ se sola ad remissionem quidem venialis, non
 mortalis peccati sufficit. 3. Ad contritionem seu Pœ-
 nitentiâ requiri quidem motivum caritatis, ut S. Thomas
 Scotus cum plerisque aliis Theologis contra aliquos, qui
 quodamque motivum specialis virtutis sufficere putant; Sed
 amor hunc non necessariò formalem (ut Coninck
 & alii Theologi requirunt) aut expressè comparati-
 vum (ut Arriaga d. 8. l. 2. contendit) nec summè aut certo
 modo intensum aut certo tempore durantem (ut A-
 scotus & Sorus volebant) esse debere, sed sufficere,
 si naturalis sit & appetitativè omnia peccata in confuso de-
 testatur, quatenus DEO super omnia dilecto sunt contraria.
 Ad attritionem requiri, ut non naturalis duntaxat sit
 sed admodum Canus, Sorus, & quidam alii vo-
 cant) sed verè supernaturalis; & hoc modo per-
 fecta honesta erit, ac aliæ virtutes, uti contra Hæ-
 reses unanimiter, docent Catholici Theologi. Et si ve-
 rum interdum dicant ex attrito contritum fieri posse, hoc
 non sic intelligendum est, quasi actus attritionis ef-
 fectum suam mutare possit, sed quod attritio cum Sacramen-
 to comparateat contritioni; aut certè cum ipso actu caritatis
 operante interdum jungatur, & sic denominativè quo-
 dammodo contritionis appellationem mereatur. 5. Per utram-
 que speciem Pœnitentiæ magis Pœnitentem detestari
 proprium peccatum leve, quàm grave alienum; atque in-
 propria etiam magis peccatum veniale, quàm originale,
 Lugonem & alii R. R. contra Arriagam sentiunt.
 IV. Q. 3. Quod sit subiectum Pœnitentiæ? Resp. 1. Si
 Pœnitentiâ strictissimè sumatur pro solo actu dæstetativo
 peccati, omnem & solum hominem justum, qui non est ex-
 ceptus vel intrinsecè impeccabilis, esse subiectum remo-
 tum, uti Vasq. & Arriag. docent contra Lugonem, qui so-
 lum subiectum intrinsecè impeccabile scilicet Christum ex-
 ceptum, & contra D. Bonaventuram, qui etiam in Peccatore
 subiectum habitum supernaturalem perinde ut fidem & spem ad-
 mittit. Resp. 2. Si Pœnitentiâ cum aliis virtutibus identi-
 ficata

ficata concedatur, tum rectè etiam in Christo, B. V. Angelis & Hominibus subiectari dicitur, quia, licet secundum actum propriissimum ea virtus ab illis exerceri non possit, tamen ad alios virtutum actus eliciendos servire potest, adeò non inutilis omnino & omnino, ac otiosus in talibus rebus esse non potest, sed iuncto censeri debet.

V. Q. 4. *Quid de effectibus Pœnitentia sentiant Theologi?*
 Resp. quatuor præcipuè. 1. Per pœnitentiam perfectam contritionem omnia peccata mortalia sic remitti, ut Vasq. Valent. & plures alii apud & contra Tanner. d. 6. n. 1. Suar. Lug. docent, neque per absolutam DEI potentiam remittuntur sine altero remitti; nec etiam reviviscere possunt, ut Vasq. contra Valent Scotum, & alios rectius Suar. Vasq. Lugo Tanner. & alii docent. 2. Per eandem Pœnitentiam, sive perfectam sive imperfectam etiam omne peccatum veniale, ad quod non extendit, remitti, & quidem de condigno in hac vita (si sit sufficienter proportionata ad hunc effectum) de condigno vero in altera vita, si quis cum veniali moriatur; tunc enim est incapax meriti de condigno; hanc tamen remissionem venialium non fieri, nisi mortalia, cum quibus contritionis remittantur, uti teste Tannero n. 35. communiter Theologi cum S. Thoma contra Scotum & Durandum sentiunt, eò quòd non deceat Deum reconciliari pro levi iniuria commissa inimico, qui manere vult inimicus. 3. Per perfectam Pœnitentiam quidem totam pœnam æternam & partem temporalem pœnæ temporalis remitti, per absolutam tamen DEI potentiam posse negari à DEO hunc effectum, uti Suar. Lug. Arriag. Tann. & alii communius contra Medinam, Scotum & alios docent. 4. Etiam Merita mortificata non tantum quæ ex opere operantis (ut vult Vasq.) sed etiam, quæ ex opere operato acquisita sunt, quoad totum valorem, & non solum quoad quantitatem dispositionis (ut Bannez & alii Theologi contendunt) vel contritionis (ut Valent. Henriq. Cajetan. & alii volunt) reviviscere juxta communem Suar. Scoti. Petri Lugon. Arr. Tann. Dicast. & aliorum sententiam usque ad unitati DEI, S. Scripturæ, SS. PP. & communi hominum sententia conformiorem; imò etiam hanc reviviscentiam ex necessitate deberi Vasq. & alii putant; Suar. tamen cum Tannero n. 40. etiam favorem DEI intervenire censet; Scotus

Gabriel & alii totam misericordiam DEI adscribendam
multant, eò quòd minùs convenienter admitti videatur,
peccatorem jus ad vitam æternam (quod solis Filiis conve-
nit) licet suspensum habere.

VI. Q. 5. *Quid de necessitate Pœnitentia doceant Theolo-*
gi Resp. tria præcipuè. 1. Possè per absolutam DEI po-
tèntiam peccatum quodcunque (si non ex intrinseco peccato
irremissibile, quale Lugo & alii R.R. possibile esse pu-
tari) per solam condonationem DEI extrinsecam, vel gra-
tiam condonationem remitti, etiamsi nulla hominis retractatio
interveniat, uti Suar. Lugo. Tann. & R.R. communiùs con-
cesserunt. Vasq. utrumque Soto Becan. Amicum, & plures Tho-
mas, ipsumque ut putant, S. Thomas sentiunt. 2. Et-
iam probabilis sit sententia Suar. Tann. & plurium aliorum do-
ctorum Pœnitentiam formalem de facto in re vel voto esse
necessariam, ad remissionem peccati mortalis, æquè tamen
probabilem esse negativam Vasq. Præpos. Bonac. Lugon &
aliorum R.R. sententiam. cum possit ex una parte homo non
retractari suorum peccatorum, & tamen elicere actum di-
vini amoris & justificationis sit promissa. 3. Licet etiam Peccatorem
recepto naturali ad pœnitentiam obligari vel aliquoties in
voto (ut Lugo, Arr. Suar. Coninck & alii censent) vel saltem
in articulo mortis (ut Vasq. Dicast. Esparza, Palavic. & alii
sentiant) & cum P. Haunoldo l. 4. tr. 4. n. 937. existimant) pro-
babilis sit, non tamen omnino improbabilis est sententia
S. Thomæ Parisiensis, Petri Soti, Silvestri, D. Antonini,
Alenensis, Majoris, Cajetani, Abulensis, D. Bonav.
et plurium apud Arr. d. 18. l. 2. n. 7. volentium,
quod præceptum statim post peccatum commissum obligare.
Eandem sententiam idem Arriaga ab aliquibus R.R. fortiter
defendit asserit, eamque à Tann. n. 47. judicari speculative
non probabilè, & verò hoc ipsum etiam sibi videri; eò
quod in re summi momenti, qualis est æterna salus, meritò
quisque ad summam diligentiam, adhibendam, atque
ad eò ad se ipsum in statum gratiæ restituendam
obligatus existimetur.